

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Staatssecretaris van Koninkrijksrelaties en Digitalisering
Mevrouw drs. A.C. van Huffelen
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 24 april 2024

betreft *Schriftelijke vragen n.a.v. de brief inzake de resultaten en vervolgstappen van de werkmethode "ICT-Uitvoeringsgericht wetgeven"*

ons kenmerk 174153.02U

Geachte mevrouw Van Huffelen,

In de voorgaande zittingsperiode heeft de Eerste Kamer tijdens het plenaire debat over grip op algoritmische besluitvorming, dat op 21 maart 2023 in de Kamer is gehouden, de motie-Veldhoen (GroenLinks) c.s. over codering van algoritmen binnen het wetgevingsproces aangenomen.¹ Bij deze motie werd de regering verzocht een nieuwe werkwijze van het wetgevingsproces te onderzoeken waarbij in geval van wetgeving die door of met behulp van algoritmen wordt uitgevoerd, de kaders voor de daaraan ten grondslag liggende codes door de wetgever zelf worden uitgeschreven en zo onderdeel zijn van de parlementaire behandeling.

De leden van de vaste commissies voor Justitie en Veiligheid en Binnenlandse Zaken bespraken in een gecombineerde commissievergadering op 31 oktober 2023 uw brief inzake de ontwikkeling van een nieuwe werkmethode "Uitvoeringsgericht wetgeven" en besloten de motie-Veldhoen c.s. als 'niet uitgevoerd' te handhaven in afwachting van toegezegde nadere informatie begin 2024.² Bij brief van 4 maart 2024 over de resultaten en vervolgstappen inzake de ontwikkeling van de nieuwe werkmethode kwam u hieraan tegemoet.³ De leden van de sedert 16 januari 2024 ingestelde vaste commissie voor Digitalisering hebben kennisgenomen van uw brief tijdens een commissievergadering op 12 maart 2024. De leden van de fractie GroenLinks-PvdA hebben naar aanleiding hiervan diverse vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie GroenLinks-PvdA

De leden van de fractie GroenLinks-PvdA hebben kennisgenomen van de brief van 4 maart 2024 en achten de motie-Veldhoen (GroenLinks) c.s. nog niet voldoende afgedaan. Allereerst verbazen de leden zich over de formulering in de brief waar wordt gesteld dat de Kamer "wordt geïnformeerd over de resultaten en vervolgstappen inzake de ontwikkeling van een werkmethode waarbij, wanneer wetgeving door of met behulp van ICT wordt uitgevoerd, de digitale uitvoering onderdeel is van het wetgevingsproces". De leden zijn verbaasd omdat de motie niet ziet op wetgeving die door

¹ Kamerstukken I 2022/23, CXLVII, F.

² Kamerstukken I 2023/24, CXLVII, L.

³ Kamerstukken I 2023/24, CXLVII, P.

datum 24 april 2024

ons kenmerk 174153.02U

blad 2

of met behulp van ICT wordt uitgevoerd, maar specifiek op wetgeving die door middel van algoritmes wordt uitgevoerd. Daarbij draait het niet slechts om wetgeving die wordt vertaald naar eenvoudige als-dan-beslisregels, maar om vertaalslagen waarbij wettelijke definities en normen worden geïnterpreteerd en discretionaire ruimte nader wordt ingevuld. Deze vertaalslagen kunnen rechtsgevolgen voor burgers hebben terwijl ze zich aan democratische controle onttrekken. In dit kader hebben de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie de volgende vraag: kunt u reflecteren op de formuleringen en beschreven reikwijdte uit de brief en de uitgewerkte werkmethode van het Beleidskompas in relatie tot de hiervoor geschetste kern van de motie?

De door u geformuleerde samenvatting van de motie dat het doel van de motie is om tijdig werkbare en democratisch gelegitimeerde kaders te realiseren voor de ICT-uitvoering van wetgeving dekt de lading dan ook niet in de optiek van genoemde leden. Het vergt inspanningen om AI-toepassingen voor besluitvorming binnen de overheid op een verantwoorde manier te ontwikkelen en te implementeren, en daar dient in de optiek van de leden dan ook een apart 'kompas' inzake AI-toepassingen voor te worden ontwikkeld. Ziet u deze meerwaarde ook en bent u het eens met de leden dat dit de merites van de motie behelst?

Onderzoek laat zien dat er rechtsstatelijke kwesties ontstaan, doordat AI-systemen soms op een weinig transparante, of zelfs onnavolgbare, wijze opereren. Ook laten ze vaak weinig ruimte over voor maatwerk. Daarnaast bestaan er bij de inzet van AI-systemen voor besluitvorming risico's op schending van mensen- en grondrechten. De hiervoor genoemde zaken zouden de leden van de fractie GroenLinks-PvdA graag terugzien in de uitvoering van de motie.

De leden adviseren u voorts het Rathenau-rapport 'Grip op algoritmische besluitvorming bij de overheid' te betrekken in uw reactie inzake de uitvoering van de motie, omdat het rapport specifiek toeziet op heldere norming van AI, toezicht met o.a. menselijke controle en tussenkomst, een impact assessment inzake algoritmes, en toekomstbestendige wettelijke waarborgen.⁴

Tot slot lezen de leden van de fractie GroenLinks-PvdA in de brief van 4 maart 2024 dat u zich "ervoor inspant om aan de werkmethode bekendheid te geven en inbedding in de departementale organisaties te bewerkstelligen, opdat er in het wetgevingsproces daadwerkelijk mee wordt gewerkt". De leden merken op dat hier feitelijk een inspanningsverplichting uit voortvloeit. Gezien het belang van dit onderwerp vinden de leden een resultaatverplichting beter passend. Kunt u daarop reflecteren?

De leden van de vaste commissie voor Digitalisering zien uw reactie – bij voorkeur binnen vier weken – met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Mr. G.V.M. Veldhoen
Voorzitter van de vaste commissie voor Digitalisering

⁴ Rathenau Instituut, *Grip op algoritmische besluitvorming bij de overheid: Rol van de Eerste Kamer*, Den Haag maart 2021, Kamerstukken I 2021/22, CXLVII, nr. A.